

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA

Ügyszám: AJB-666-3/2026

Tárgy: Megkeresés a szlovák Büntető Törvénykönyv nemzetközi egyezménybe, illetve az Európai Unió egyes szerződéseibe ütköző, „a második világháború utáni békés rendezés tagadása” elnevezésű tényállásával összefüggő intézkedés érdekében, megelőzendő a tényállásban hivatkozott jogi dokumentumok nyilvános tagadására vagy megkérdőjelezésére alapozott büntetőjogi szankcionálást, amely a magyar állampolgárokkal szemben is felmerülhet.

Maria Telalian
Igazgató

**Európai Biztonsági és Együttműködési
Szervezet (EBESZ)**

**Demokratikus Intézmények és Emberi
Jogok Hivatalának (ODIHR)**

Tisztelt Igazgató Asszony!

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 2. § (5) bekezdése alapján fordulok Önhöz, mely rendelkezés a feladatomként határozza meg, hogy elősegítsem az emberi jogok érvényesülését és védelmét, együttműködésben azon szervezetekkel, amelyek célja az alapvető jogok védelmének előmozdítása.

Nemzeti emberi jogi intézményként is kötelességem felszólalni a magyar állampolgárok alapvető jogait sértő jogalkotás ellen, illetve a nemzetközi egyezményekben, valamint az Európai Unió kötelező érvényű dokumentumaiban biztosított jogaik védelme érdekében.

Rögzítenem szükséges azt is, hogy Magyarországon az 1947. évi csehszlovák-magyar lakosságcsere következtében jelentős számban élnek olyan magyar állampolgárok, akiknek családja, felmenői magyar nemzetiségük miatt jogfosztást szenvedtek el az 1945. és 1946. évi csehszlovák köztársasági elnöki dekrétumok és a Szlovák Nemzeti Tanács rendeletein és törvényein alapuló csehszlovákiai állami intézkedések alapján.

A közvetlenül érintett magyar állampolgárok mellett számomra természetes a szlovák állampolgársággal rendelkező, de ugyanakkor magyar nemzetiségű szlovákiai lakosok emberi jogai érvényesülése esetleges akadályainak és/vagy az emberi jogaik érvényesülését veszélyeztető intézkedéseknek a figyelemmel kísérése. Ez egyébként olyan alkotmányos kötelezettség, amely Magyarország Alaptörvényéből fakad és az alapvető jogok biztosára is vonatkozik.

Folytatva a múlt évben megkezdett nyílt és eredményes szakmai párbeszédünket, hatásköreimből kiindulva, a Szlovákiában, illetve Magyarországon vagy más országokban élő magyar állampolgárokkal szembeni esetleges szlovákiai büntetőeljárások megelőzése érdekében **jelzéssel és kérelemmel fordulok Önhöz, mint az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet a jogállamiság betartásában, az emberi jogok és alapvető szabadságok teljes körű tiszteletben tartásának elősegítésében fontos szerepet játszó intézményének igazgatójához, és intézkedését kérem a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 2025. december 11-i ülésén megszavazott és már hatályba lépett Büntető Törvénykönyv módosítással összefüggésben, amely elvi szinten felvetheti a Magyarországon élő magyar állampolgárok büntetőjogi szankcionálásának lehetőségét is.** Igazgató Asszony intézkedését az 1999-ben Isztambulban elfogadott Európai Biztonsági Charta 18. pontja alapján kérem, mely rendelkezés alapján az Ön által vezetett Hivatal alapvető fontosságú az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság tiszteletben tartásának biztosításában.

Indokolás

1. A tárgyi törvénymódosítás a szlovák Büntető Törvénykönyv a béke és az emberiség elleni bűncselekmények, terrorizmus, szélsőséges és háborús bűncselekmények büntethetőségét elrendelő Tizenkettedik Fejezetét a 417f §-ban szabályozott új tényállással egészítette ki. A második világháború utáni békés rendezés tagadása elnevezésű tényállás alapján, aki nyilvánosan tagadja vagy megkérdőjelezi a második világháború utáni békés rendezést, amely a Csehszlovák Köztársaság vagy a Szlovák Nemzeti Tanács képviseleti szerveinek jogszabályai alapján jött létre, hat hónapig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A bűncselekménynek a Btk. rendszerében történő elhelyezkedéséből és a jogalkotói indokolásból egyértelműen levonható az a következtetés, hogy annak védett jogi tárgya Szlovákia külső és belső biztonsága, illetve közrendje. Az elkövetés a nyilvánosság előtt valósítható meg, így a világhálón, adott esetben a közösségi média Szlovákiában is elérhető valamelyik felületén kifejtett vélemény is büntetendő lehet.

A szlovák Büntető Törvénykönyv területi hatályát meghatározó speciális rendelkezés [3. § (2) bekezdés b) pont] alapján büntethető az is, aki az adott bűncselekményt Szlovákia területén kívül követte el, ha az e törvény által védett érdekek megsértése vagy veszélyeztetése – legalább részben – ezen ország területén következne be. A **büntetőjogi felelősségre vonás, de legalábbis a büntetőeljárás megindításának lehetősége tehát** mindazokkal szemben – a **Szlovákia területén kívül élő magyar állampolgárokkal szemben is – felmerülhet, akik nem tartják a XXI. századi európai jogfelfogásába illeszthetőnek a csehszlovákiai magyarok és németek nemzetiségi alapon történt jogfosztását megalapozó, a törvénymódosítással most már**

büntetőjogilag védett jogi dokumentumokat. Szükséges pontosítani, hogy az inkriminált büntetőtörvény-módosítás azt a Csehszlovák Köztársaság vagy a Szlovák Nemzeti Tanács képviseleti szerveinek jogszabályai alapján létrejött „békés rendezést” védi, amelynek szerves része az a 13 ún. Beneš-dekrétum is, amelyek lényegében életfeltételeiktől fosztott meg a több, mint 4.000.000 magyar és német nemzetiségű embert E dekrétumokat, illetve az azokat később megerősítő jogszabályokat formálisan nem helyezték hatályon kívül.

Ezen jogi dokumentumok megítéléséről folyó vita büntetőjogi eszközökkel való korlátozása azért is **aggályokat vet fel**, mert **Szlovákiában továbbra is folynak a földterületek jelenlegi tulajdonosaival szemben kisajátítási eljárások**, amelyekben érvényesnek tekintik és felhasználják az ezen jogi dokumentumok felhívásával a második világháború lezárását követően meghozott, ám hivatalos szlovák álláspont szerint adminisztratív okokból évtizedekig végre nem hajtott, magyar és német nemzetiségű magánszemélyek, földtulajdonának elkobzásáról szóló határozatokat.

2. A társadalomra veszélyes cselekmények büntetendővé nyilvánítása – az Európai Unióban a Lisszaboni Szerződés alapján zajló büntetőjogi jogharmonizáció mellett is – főszabályként tagállami hatáskör, azonban **a szlovák Büntető Törvénykönyv új tényállása a nemzetközi szerződésbe, illetve az Európai Unió alapelveibe és értékeibe való ütközése, valamint a más országok, köztük Magyarország állampolgáira gyakorolt hatása miatt nem tekinthető szlovák belügynek.**

Ismételten hangsúlyozom, hogy az inkriminált büntetőtörvénykönyvi tényállás szabadságvesztés kilátásba helyezésével védendővé nyilvánított jogi tárgya olyan jogi dokumentumok összessége, amelyek a nemzetiséghez tartozók kollektív büntetésére épültek, az állam jogfosztó intézkedéseinek megalapozását szolgálták.

Minderre tekintettel ez a bűncselekményi tényállás nem egyeztethető össze

- **az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény 10. cikkével**, amely értelmében mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, és amely jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárokra tekintet nélkül és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhasson.
- **az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet Helsinkiben aláírt Záróokmányának rendelkezésével**, amely a résztvevő Államok kölcsönös kapcsolatait vezérlő elvként fogalmazta meg az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartását, és ezen belül a nemzetiségek jogegyenlőségét;
- **a helsinki folyamat résztvevőjeként Csehszlovákia által is aláírt, Párizsi Charta egy új Európáért dokumentum szellemiségével összhangban**, amely rögzíti, hogy a nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos kérdések csak demokratikus politikai keretek között oldhatók meg kielégítően. A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogait az egyetemes emberi jogok részeként teljes mértékben tiszteletben kell tartani.
- Szlovákia Európai Unió tagságára figyelemmel **az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkében foglaltakkal**, amely alapján az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok - ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait - tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a

megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában;

- Az **Európai Unió Alapjogi Chartájának 11. cikkével**, amely értelmében mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, mely jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, valamint az információk és eszmék megismerésének és közlésének szabadságát anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna, országhatárookra való tekintet nélkül.

Szlovákia az Európai Unió tagállama, ezért is tartom szükségesnek rögzíteni a következőket. A kilátásba helyezett büntetőjogi szankció visszatartó hatást gyakorolhat az Európai Unió más tagállamainak azon állampolgárainak Szlovákiába utazására, akik megkérdőjelezzik, illetve elutasítják a második világháborút követő jogfosztás megalapozó, fent említett (cseh)szlovákiai jogi dokumentumokat. Ez a visszatartó hatás kihatással lehet az Európai Unió más tagállamaiban kiadott sajtótermékek szlovákiai forgalmazására is, amennyiben azokban megkérdőjelezzik vagy tagadják a büntetőjog által védett jogi dokumentumokat. A szlovák Büntető Törvénykönyv e tényállása így tehát az **Európai Unióban az egységes piac alapját jelentő szabadságok közül a személyek és az áruk szabad áramlása ellenében hat.**

3. A büntetőjog egyik kiemelt célja az alkotmányos rend, a külső és belső biztonság, illetve a közrend védelme. **A szlovák Büntető Törvénykönyv módosítása tényállásában megfogalmazott elkövetési magatartás** azon a jogalkotói megközelítésen alapul, hogy a második világháború utáni csehszlovákiai rendezés keretében elfogadott jogi dokumentumoknak kizárólag egyetlen, azok alkotmányosságát nem megkérdőjelező értelmezése lehetséges.

E tényállás azonban olyan jogi dokumentumok megkérdőjelezését, illetve tagadását rendeli büntetni, amelyek alapján a német és a magyar kisebbséghez tartozók elvesztették munkahelyüket, megvonták tőlük a nyugdíjat és az egészségügyi ellátást, iskoláikat megszüntették, a földterületeiket elkobozták, egyesületeiket feloszlatták, megtiltották számukra az anyanyelvű istentiszteleteket, és megfosztották őket állampolgárságuktól. A büntetőjogi szankció kilátásba helyezése nincs összhangban azzal, hogy az e jogi dokumentumok megítélése – az előidézett traumákra, tömeges emberi tragédiákra is figyelemmel – vitatott, jogviták folynak ez ügyben. Ismert tény, hogy az érdemi érvekkel alátámasztott kritikai vélemények petíció formájában az Európai Parlamenthez is eljutottak¹.

Álláspontom szerint a második világháborút követően Szlovákiában elfogadott, **a békés rendezésre hivatkozással elfogadott jogi dokumentumokról folyó párbeszéd büntetőjogi eszközzel való korlátozása, a kritikai vélemények elfojtása nem egyeztethető össze a társadalmi és politikai viták szabadságára és sokszínűségére épülő demokratikus jogállam kritériumaival.**

¹ Ld. 2012/0070. petíció a Beneš-dekrétumokról, illetve a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának 2007. szeptember 20-án elfogadott, 1483/2007 (5333.) számú Határozatáról

4. Hivatkozni kívánok arra is, hogy az **Európai Nemzetiségek Szövetségi Uniója (FUEN) 2025. december 12-én kiadott állásfoglalásában² rögzítette**, hogy a második világháború utáni, etnikai hovatartozáson alapuló elkobzások ismételt alkalmazása összeegyeztethetetlen az egyenlőség, a megkülönböztetésmentesség és a jogbiztonság elveivel, és veszélyezteti az európai kisebbségvédelmi keretrendszerbe vetett bizalmat, valamint a vagyonviszonyok stabilitását.

A FUEN aggályosnak tekinti a szlovák Büntető Törvénykönyv módosítást, amely büntetőjogi felelősségre vonást – beleértve akár hat hónap börtönbüntetést is – kilátásba helyez azok számára, akik nyilvánosan tagadják a második világháború utáni rendezést, beleértve a jelenlegi földelkobzási gyakorlat alapját képező Szlovák Nemzeti Tanács egykori törvényeit is.

Ez az állásfoglalás arra hívja fel a figyelmet, hogy az **ilyen jogszabályok veszélyeztetik az átláthatóságot, és komoly fenyegetést jelentenek a szólásszabadságra azáltal, hogy elriasztják a nyilvános vitát.**

Ennek a felvetésnek az indokoltságát támasztja alá az is, hogy **Szlovákia köztársasági elnöke** a Büntető Törvénykönyv módosítás aláírásakor tett nyilatkozatában **maga is számolt ezzel a visszatartó hatással** és kijelentette: aki jogi úton lép fel a Beneš-dekrétumok alapján végrehajtott elkobzás ellen, ezzel nem követi el a tényállás szerinti bűncselekményt, hanem a jogorvoslathoz való jogával él.³

A köztársasági elnöki álláspont azonban nem köti a nyomozó hatóságokat, és kérdéses, hogy érvényesíthető lesz-e a földkisajátítások kapcsán kialakult jogvitákkal összefüggésben.

Amint arra már az előzőekben is hivatkoztam, a második világháborút követően tömegesen zajlott a Szlovák Nemzeti Tanács többször módosított rendeletei alapján a magyar és német nemzetiségűek tulajdonában lévő mezőgazdasági földterületek elkobzása.

Adminisztratív okból az elkobzások egy részét nem jegyezték be az ingatlannyilvántartásba, így számos család évtizedekig jogszerűen birtokolta, és hagyományozta az örökösökre ezeket az ingatlanokat.

Külön is **említeni szükséges három település** (Oroszvár-Rusovce, Horvátjárfalu-Jarovce, Dunacsún-Čunovo) **ügyét**, amely falvakat az 1947-ben megkötött ún. Párizsi Békeszerződés alapján csatoltak el Magyarországtól az akkori Csehszlovákiához.

E települések lakói a Beneš-dekrétumok (és az azt megerősítő törvények és Szlovák Nemzeti Tanácsi rendeletek) kihirdetése idején magyar állampolgárok voltak, tehát **jogi értelemben fel sem merülhetett, hogy a második világháború éveiben egy velük közjogi kapcsolatban nem álló másik országgal, Csehszlovákiával szemben felléptek volna, mégis alkalmazták velük szemben is a jogfosztó intézkedéseket.** Ez felveti a II. világháborút Magyarország és Csehszlovákia vonatkozásában lezáró ún. Párizsi Békeszerződés megsértését is nemcsak a múltban, hanem a jelenben is az említett földkisajátítások során.

² <https://fuen.org/hu/article/FUEN-calls-on-the-EU-to-act-over-systematic-ethnic-based-land-confiscations-in-Slovakia>

³ Forrás: https://www.aktuality.sk/clanok/H0LPZ9Z/prezident-peter-pellegrini-nebude-vetovat-novelu-trestneho-zakona/#google_vignette

Nemcsak az említett három község vonatkozásában, hanem általánosságban is rámutat a helyzet súlyosságára az Európai Emberi Jogok Bíróságának a Bosits v. Szlovákia ügyben 2020. május 19-én hozott 75041/17 számú ítélete⁴, amely bizonyítja, hogy Szlovákia Európai Unió csatlakozását követően a második világháborút követő „rendezés” körében kiadott elkobzási határozatokat illetékes szlovák szervek továbbra is érvényesíthető jogi döntésnek tekintik, és felhasználják azokat egyes földkisajátítási eljárásokban. **E jogfosztások tehát napjaikban is zajlanak.**

A szlovák autópálya társaság szerint nincs kárpótolási kötelezettség a Pozsony (Bratislava) környéki autópálya építése miatt kisajátítani kívánt egyes földterületekkel kapcsolatban, amennyiben azok már 1948 előtt az állam tulajdonába kerültek, még akkor is ha nem jegyezték be az ingatlannyilvántartásba az elkobzást. Olyan magánszemélyek ingatlanának tulajdonjogát veszik el tehát visszamenőlegesen, akik már csak életkoruknál fogva sem tartoztak soha a második világháborút követő jogfosztó intézkedések hatálya alá.

Megjegyzendő, hogy ez a gyakorlat azért is aggályokat vet fel, mert a Szlovák Alkotmány 20. § (4) bekezdése alapján a tulajdonjogok kisajátítása csak a szükséges mértékben és közérdekben, törvény alapján és megfelelő kártérítés ellenében lehetséges.

Mindezek alapján fennáll tehát annak a veszélye, hogy – abban az esetben is, ha nem válna általános gyakorlattá a II. világháborút követő békés rendezés keretében megalkotott jogi dokumentumokkal szembeni kritikai vélemények szabadságvesztéssel való büntetése – a **Büntető Törvénykönyv vonatkozó tényállásának dermedtő hatása következtében mindazok, akik a szlovák állam által elkövetett egykori jogkorlátozások miatt, illetve az arra hivatkozó közelmúltbeli ingatlan elkobzásokkal szemben hazai vagy nemzetközi jogorvoslatot kívánnának igénybe venni, a büntetőjogi szankció esetleges alkalmazásától tartva elállhatnak a jogérvényesítés rendelkezésükre álló törvényes eszközeitől.**

A fentiekben kifejtettekre figyelemmel, illetve a jelzett probléma súlyossága miatt tisztelt Igazgató Asszony megelőző intézkedését, illetve – mandátumának keretei között – a szlovák Büntető Törvénykönyv ezen új, inkriminált tényállásának hatályon kívül helyezése érdekében való fellépését kérem.

Tájékoztatom, hogy jelen leveletem egyidejűleg közzéteszem Hivatalom honlapján.

Budapest, 2026. január 19.

Üdvözlettel:

Dr. Juhász Imre

⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-202463%22%7D>